INNEN-ONNAN

TÖMÖRKÉNY ÉS A KENNEDYEK

Újságolja egy kitűnő szegedi újságíró: felhívták a szerkesztőséget, s megkérdezték tőle: miért foglalkoznak annyit a milliomos fiúval? Mármint a meggyilkolt Robert Kennedyvel. Jól válaszolt — hogy ti. nem a milliomos fiú tragédiája foglalkoztatja a magyar sajtót és a szegedit, hanem az amerikai népé; az erőszak kultusza, a milliók bizalmát végképp elveszítő „nagy társadalom" harmadik lőtt sebe, az óceánon túlról újra üzenő fasizmus.

Ilyen indítékból hozzuk szóba e hasábon mi is a Kennedyeket — Weöres Sándor és Károlyi Amy versei kapcsán, amelyek nemrég jelentek meg a Népszabadság-ban, 1968. június 8-án, szombaton. Weöres szép verse, a *Két Kennedy mauzóleuma* láthatóan nemcsak a mindnyájunkat megdöbbentő napi hírek anyagából született, de a tragikus merénylet által felszakasztott, viszolyogtató amerikai élményekből is. „Jártunk az arlingtoni temetőben, / míg John Kennedy síremléke épült" — indítja sorait Weöres, majd ily következtetéshez jut el: „meggyilkolt mellé meggyilkolt kerül, / John mellé Robert, testvérhez a testvér, / modern korunkban, mint egy balladában." Weöres tárgyias hangvételével, hideg objektivitásával szemben Károlyi Amy *Emlékmű*-je nagyívű képekbe fogott, s lágyabb, érzelmesebb tónusát ellentétek

ÜNNEPI KÖNYVHÉT 1968

Több mint 30 millió forint értékű könyvet vásároltak a könyvbarátok. Szegeden egy hét alatt 449 ezer 876 forintos forgalmat bonyolítottak le — 50 százalékkal többet, mint tavaly. Az „Ünnepi Könyvhét 1968" tehát, legsebezhetőbb pontján is — sikert aratott. S nem mintha begubózva a széles könyvterjesztő-árusító mozgalom pavilonokban, boltokban produkált tetszetős statisztikája mögé, keresni akarnók a szálkát, hogyan legyünk mégis, valamiképpen ünneprontói egy eddiginél ünnepibb könyvhétnek. Nem! De annyit feltétlenül érdemes megjegyezni azon cikkek, tudósítások előtt — melyek éppen a közönségsikert kivívott könyvünnep néhány eseményét idézik —, hogy azok a bizonyos társrendezvények: irodalmi estek, dedikációk, neves írókkal baráti, klubszerű beszélgetések, melyek a legjárhatóbb ösvénnyel biztatnak az alkotóműhely és olvasótábor között, valahogy nem találják igazi formájukat. Egyetlen úgynevezett kiemelt irodalmi est — ahol a meghívott szerzők felolvasnak, a negyvenhetedik sorból kérdezőnek válaszolnak, műveiket (jól-rosszul) előadják — helyett esetleg szerencsésebb lenne több klubszerű, társas összejövetelt rendezni, s minden jelentősebb írót, költőt mozgósítani. Hogy ott, asztalvégről alakuljon ki irodalmi vita. Aztán: Szegeden például nem hívtak senkit dedikálni a Kárász utcai könyvutcába. Pesten hívtak — Pesten körültolongták őket. Érdemes lenne ezen is elgondolkodni. Ünneprontás nélkül...

ŐSZINTÉN — BENJÁMIN LÁSZLÓVAL

Azt mondták, nehezen nyilatkozik. Morózus, tartózkodó ember. Pedig szíves volt, barátságos és közvetlen. Benjámin László évek óta a könyv szegedi ünnepének törzstagja, az idei könyvhétre válogatott verseit publikálta. Négy év alatt harmadik válogatott kötetét.

— Persze, hogy soknak tűnik — kezdi mosolyogva —, minek az oly serény válogatás! Mentségemre szolgáljon, az előző kettőt mások, más szempontok gyűjtötték csokorba. Most végre magam válogattam, azokból, amelyeket a legsikerültebbnek érzek, vagy ritka, személyes élményből fakadtak, fele-fele arányban. Azért távolról sincsenek kétségeim a Kozmosz sorozatban tavaly megjelent kötetem szerkesztőjének, Csanádi Imre barátomnak ízlésében, benne megbíztam. Hanem ezúttal nemcsak szerzője, de kritikusa is kívántam lenni saját gyűjteményemnek.

— Gyakran látogat Szegedre, s korábban a Tiszatáj budapesti matinéján kitüntető bizalommal vállalt közösséget a szegedi költőkkel.

— Valóban szoros szálak fűznek ehhez a szép városhoz, hogy miért, nem tudnám megmagyarázni. Baráti kapcsolatok, rokonszenv. A Kortárs mellett szinte egyedül a Tiszatáj-hoz küldöm el verseimet. Pedig csak a felszabadulás után jártam itt először, igaz, az 1951-es könyvhét óta annál gyakrabban. Jutka lányom a Szegedi Tanárképző Főiskolára jár, a minap éppen náluk voltam zsüritag egy szavalóversenyen. Ott is elmondtam: nem Jutka miatt jövök Szegedre, éppen fordítva; azért jelentkezett Jutka a szegedi intézetbe, hogy magam is sűrűbben jöhessek. A Tisza, a város tágas, levegős utcái, hangulatos sétányok, ligetek, mind-mind megannyi varázserő; ide vissza kell jönni. Egy időben komolyan fontolgattam, hogy leköltözöm... Aztán maradtam Pesten. Azóta csupán alkalmi vendégek vagyunk Szegeden, én és a verseim.

— Az idei könyvhét ismét alkalmat adott — nem utolsósorban éppen Benjámin Lászlóval kapcsolatban — az 50-es évek eleje és a mai költészet összefüggéseinek tisztázására.

— Nem illő dolog idézni magam, de most is csak azt mondhatom: „Megtagadván, amit vétek, Hordom terhét az Egésznek." Később a Vérző zászlók alatt című versemben is igyekeztem megfogalmazni a szembenállás igényét. Számomra két lehetőség adódott: vagy megtagadom a szocializmust, vagy múltjával együtt elfogadom, s vállalom tovább. Vállaltam, hiszen nyilvánvaló igazság, a történelmet nem lehet korrigálni. Ami a szocializmusból megvalósult, hatalmas dolog, és változatlanul hirdetem a jog, igény szükségességét ahhoz, hogy szembenálljak a vele ellentétessel. A szocializmusról meggyőződésem, hogy a történtek után is változatlanul az emberiség egyetlen esélye, nemcsak a továbbfejlődésre, hanem a túlélésre is. Ámbátor hangsúlyozni szeretném, a szocializmus vállalása „visszafelé" — nem lehet azonos történelmi múltjának teljes, kritikátlan elfogadásával. Ahol torzított, egyenesre kell csiszolni, ami rossz volt benne, kijavítani.

— Mi a véleménye Weöres Sándor Merülő Saturnus-áról?

— Weöres nagy tehetségű, eredeti költő: egészen mást csinál, mint ami hozzám közeli. Pályafutásom során rengeteg hatás ért, de az övétől mindig távol kerültem. Tiszteletben tartom egyéniségét, ebből fakadó világnézeti és egyéb jogait, de őszintén szólva nem szeretném, ha sokan követnék.

— Február óta szerkeszti a Kortárs lírai rovatát. Milyennek ítéli a legfiatalabb költőnemzedéket?

— Elégedetlen vagyok velük, de erről javarészt nem tehetnek. Mesterségbeli tudásuk kielégítő, jó verselők, ám közösségi mondanivalójuk szinte alig van, s költői eszközeiket sem lehet megkülönböztetni. Noha eltűnt az a fajta dilettantizmus, ami 15—16 éve az Új Hang gárdáját jellemezte, most is — persze másfajta — sematizmussal küzdenek. Kölcsönidézettel jellemezhetném: rendkívül differenciáltak, de ebbeni sajátosságuk úgy hasonlít, mint egyik tojás a másikhoz. Hiányzik az élettapasztalat, a közösségi mondanivaló és a küzdelem igénye. Azért akad köztük megkülönböztethető tehetség...

— Például?

— Bántó szándék feltételezése nélkül nehéz konkrét nevekről beszélni. Azt hihetnék, a többi nem olyan kedves számomra. Pedig hát szó sincs róla. Néhánynak például tanácsoltam: érdekesen ír, csak épp a verseléshez kevés a fantáziája, szegényesek az invenciói, de meggyőződésem, jó kritikus, műelemző, esztéta válhat belőle. Egy-kettő megfogadta, s úgy látszik, sikerrel próbálkozik új szerepkörében. (Gyorsan hozzáteszem, korántsem akartam mondani, hogy a rossz költőkből lesznek a kritikusok!) Neveket kérdezett? Mondanék párat: Tölgyessy Miklós, Mihalik Margit, Utassy József, Gutai Magda... Róluk még fogunk hallani. Természetesen mint költőkről.

— És a Tiszatáj?

INNEN-ONNAN

és lefojtott feszültség telítik: „Isten veled, Bobby Kennedy / nem fehér házba / fekete földbe kerülsz / halott elnök halott minisztere... LOS ANGELES, AZ ANGYALOK / játékpisztollyal hogyan ragadtak égig..." A befejezés nála is poentírozó. A vers harmadik képegysége a jövőt s a kérlelhetetlenül kiteljesedő jelent ragadja meg, amiből a meggyilkoltnak csak elszálló szó-, ellengő szél-, kihúnyó gyertyaláng-emlékmű marad:

EMLÉKMŰ
szóból, szélből,
[gyertyalángból

Nos, e két sor költészetért írjuk a mi csikorgó egy flekkünket, mert e két sor ismerős csengésű Szegeden. A tavalyelőtt megjelent centenáriumi Tömörkény-Emlékkönyvbe küldte Károlyi Amy, köszönteni véle a szegedi tanyák Homéroszát. Versszépségében árnyalatnyit sem kételkedtünk, mégis örömmel adtuk le fakszimileként, hogy a puszta kétsorosságon „emeljünk" valamit. Így is akadt, aki artisztikus affektálásnak látta — s lám, mintha a szerző is érezte volna a négy szó magányát: ráépítette — szilárd tetőként — egy nagyobb kompozícióra.

Mindehhez természetesen a költőnek joga van. Weöres Sándor is joggal megcselekedhette, hogy a Tömörkény-Emlékkönyvnek küldött *Triptichon*-t a *Merülő Saturnus*-ban *Réti csokor*-ra címezze át. Így persze a magyarázó címen is változtatnia kellett. A *Triptichon*-t Tömörkény *emlékére* küldte,

INNEN-ONNAN

a *Réti csokor* Tömörkény *sírjára* került, miként a két vers a Kennedyekére.
(KSI)

REFLEXIÓ CIKKÜNKRE

A Csongrád megyei Hírlap „Folyóiratszemle" rovata a többi között reflexiókat fűz a Tiszatáj júniusi számában megjelent, a vidéki könyvkiadással kapcsolatos cikkeinkhez:

„Bizonyára a »mondjuk többször, mondjuk többen« elv alapján emelte át a folyóirat szerkesztősége Mocsár Gábornak a szegedi könyvkiadás ügyével foglalkozó, korábban a Dél-Magyarországban megjelent cikkét, s egészítette ki a maga állásfoglalásával is. Nos, mondjuk többen... Hátha akkor idefigyelnek ránk, s talán egyszer meg is hallgatnak bennünket. A Magvető meglehetősen kurtán-furcsán bánt el a vidéki irodalommal, amikor egyik napról a másikra megszüntette azt a csak alig-alig önálló fiókintézményét, amely a vidéki könyvkiadást szolgálta. Olyan szerzett jogot vett el ezzel tőlünk, amit úgy látszik nem becsültünk, s nem is őriztünk eléggé. Könnyebb volt elveszíteni, mint valamikor is visszaszerezni. Sajnálom, őszintén sajnálom azokat a fiatalokat, akik most kezdenek »házalni« kötetnyi versükkel vagy novellájukkal, mert bizony, ha valamelyik szerkesztő nincsen éppen felfedezni való kedvében — köztudomású, hogy az idősebbek időnként szeretnek fölfedezni fiatal

KRÓNIKA

— Talán mondanom sem kell, szeretem olvasni, mindig várakozással, izgalommal veszem kézbe. És problémákat is látok. Valahogy nem képes egyenletesen kifejezni önmagát, kimondottan a sajátos arculatát. Pedig szerzői gárdájával nincs hiba. Kritikai rovata színvonalas, Ilia Mihály és Kovács Sándor Iván alapos, felkészült kritikusok; csak keveset publikálnak. Andrássy Lajost mint költőt, mint főszerkesztőt egyaránt tisztelem — köztünk a lelki rokonság régi keletű. Csak az elismerés hangján szólhatok Mocsár Gábor írói munkásságáról, pillanatnyilag országos mércével is egyik legjobb prózaírónk. A költők közül szerintem Papp Lajos a legjobb, bár őszintén szólva a többieket kevésbé ismerem. Simai Mihály tehetséges, széphangú verselő, tetszik még Polner Zoltán — őt korábban budapesti folyóiratnál is támogattam, talán a jövőben több sikerrel. A Tiszatáj rovatainál hasonló cipő szoríthat, mint Pesten. Nincs státus szerinti munkatársi gárdája, tehát vagy kap írást, vagy nem. Így fordulhat elő Szegeden is, Pesten is, hogy fontos dolgok maradnak ki, esetleg pótlólag, később kerülnek elő, ugyanakkor más, jelentéktelenebb írások jelennek meg, egyszerűen azért, mert valaki megírta. Hozzá kell tennem, a fővárosban jobban állunk — ámbátor ez a probléma úgy tűnik, átkos testőre marad folyóirat-irodalmunknak. Túlhajtott a Pest-központúság. S bármily furcsa, a Tiszatáj-at is úgy lehetne vonzóbbá formálni, ha jellege országosabbá válna. Keresni kell a megoldást. Megéri.

Sokáig beszélgettünk még. Javaslatokat, észrevételeket tett — szigorúan, felelősen, szeretettel, ragaszkodással. Ahogyan Benjámin Lászlótól, a költőtől, a szerkesztőtől megszoktuk.

N. I.

ÍRÓ-OLVASÓ TALÁLKOZÓK SZEGEDEN

Az újszegedi November 7. Művelődési Otthonban Bárány Tamás és Benjámin László, Mocsár Gábor és Polner Zoltán randevúztak zömmel fiatal olvasóikkal, de a Konter László rendezte műsorban megidézték Garai Gábor, Gyurkó László és Simon István verseit, írásmű-részleteit is. Fazekas István, a városi tanács népművelési előadója mutatta be a vendégeket, ismertette pályájuk fontosabb állomásait. Tőle a szót maguk a szerzők és az előadóművészet hivatásos, meg amatőr mesterei kapták. Csernák Árpád, Kovács János és Szabó Kálmán, a szegedi színház tagjai korábbi, borús emlékű irodalmi esteket feledtető művészi színvonalon működtek közre, de szép sikert aratott Csikós Mária, Konter László, Molnár Judit és Szegvári Menyhért is.

Bárány Tamás a gyermekkönyvtárban

„Nomen est omen. Olyan szelíd vagyok, mint egy bárány, de mindenben kételkedő." Gyorsan kiderült, nemcsak ezek Bárány Tamás jellemzői. Rendkívül érdekesen és közvetlenül tud beszélgetni a kis olvasókkal, akik ifjúsági művelt olvasva, kíváncsian jöttek hallgatni „az író bácsit", a Rettentő Misi, a Rákóczi zászlai, és még jó néhány kiváló ifjúsági regény, novella íróját.

Először sofőr akart lenni, majd huszár, de hatéves korára mindebből kiábrándult, és két év múlva megírta első regényét, A rejtelmes rabok két fejezetét. A cím alatt ott

díszelgett: Írta Bárány Tamás II. o. tanuló. A prózát akkor egy időre elhagyta; tizenöt éves korában megjelent egy verseskötete. „Azt hittem, értek a versíráshoz. Egy világos pillanatomban rájöttem, hogy nem. Olyan csodálatos ívelése van a magyar költészetnek, amelyben csak jó versekkel lehet bekapcsolódni. Áttértem a prózára. Sok műfajban írtam, talán csak eposzt nem, de legjobban szeretem a regényt" — nyilatkozott ifjú hallgatóinak.

A „komoly", irodalomra vonatkozó kérdések mellett ilyenek is elhangzottak: mi a hobby-ja (az irodalom), hol tanult (Üllői úti iskola), kik a barátai (Cseres Tibor, Fekete Gyula).

L. K.

Hódmezővásárhelyen

Május 27-én a vásárhelyi Megyei Könyvtár olvasóterében *Csoóri* Sándor szenvedélyes hangon beszélt az irodalom mai feladatairól, a modern költészet új vonásairól.

— A XX. században legszélsőségesebb élmények érik az embert — mondotta —, tehát nem a költészet bonyolult, hanem a valóság. A költészet csak tükrözi ezt a valóságot.

Kósa Ferenc azokról a filmekről beszélt, amelyeken közösen dolgoztak vagy dolgoznak Csoórival. Elmondotta, hogy több mint egy éve elkészült *Ítélet* címmel a Dózsa-film forgatókönyve. Jelenleg *A földobott kő* című filmükön dolgoznak, s szeretnének filmet írni *József Attila utolsó napjairól* is. Az est végén Csoóri Sándor olvasott fel verseiből.

Csongrádon

— Volt már Szegeden?

— Katonakori emlékek kötnek ide. Fél évet töltöttem a sövényházi erdőben.

— Úgy tudom, Orosházán született.

— Ha bekötött szemmel vinnének oda kocsin, s ott hirtelen a kendőt levéve kitennének az országútra, vagy a mezőre, akkor is megismerném a jellegzetes Orosháza környéki tájat.

— Mi a véleménye a vidéki irodalmi lapokról?

— Az utóbbi időben emelkedett a színvonaluk. Mert a fővárosi írók és költők is leküldik műveiket...(?)

A fent nyilatkozott *Demény* Ottót — *Tóth* Bélával együtt — látta vendégül Csongrád. „Mindkét író József Attilával együtt vallhatja: az utca és a föld fia vagyok" — mondta *Kovács* Miklós bevezetőjében. Róluk tudjuk, kiknek gondjait, reményeit, bizakodását, hitét, akaratát formálják költészetté — a munkásokét, az egyszerű emberekét, akik mozgásban tartják a nélkülük tehetetlen világmindenséget. Demény Ottó költészete a munkásemberek tiszta, erős emberségét, a harcukban újjászülető, féltett világot fogalmazza meg, a mai életet.

Tóth Béla szíve minden dobbanásával, emberi hitével hozzákötődött ehhez a földhöz. A tárgyak költője, aki sok húron tud megszólalni a humanizált világ zengéséről, s tollát az a vágy vezeti, hogy a világban rend és szépség uralkodjék. Legfőbb jellemzője a jót *tenni* akaró szándék és a törvényszerűségek kutatása.

A KISZÖV irodalmi színpadának tagjai tolmácsolták *Garai* Gábor, *Illyés* Gyula, Tóth Béla és Demény Ottó művelt, majd közvetlenebb beszélgetésben oldódott a hangulat. Tóth Bélát a szociográfiáról faggatták (a felolvasott szemelvény a *Tisza* egyik részlete, a *Vízvirágzás* volt). Csongrád fejlődéséről, saját magáról, terveiről; s ő beszélt arról, hogyan lehet és hogyan kell „a kultúra kukoricaföldjén dolgozni".

LACZÓ KATALIN

Könyvheti eseménynaptár

Csongrád megyében tizenegy író-olvasó találkozót rendeztek. A szentesi megnyitón május 27-én Benjámin László vett részt. Bevezetőt Katona Sándor, a Hazafias Népfront Csongrád megyei bizottságának titkára mondott, előadást

INNEN-ONNAN

tehetségeket — vagy ha éppen pesti ifjakkal betelt a felfedezni valók létszáma, ki tudja, meddig várhatnak önmaguk megmutatására" — jegyzi meg a Hírlap szemlelírója.

6200 GRAMM A MAGVETŐTŐL — 18 ÉVI VÁRAKOZÁS UTÁN

A hivatalos mérés szerint a minap 6200 gramm súlyú csomagot kézbesített a posta szerkesztőségünknek. Feladó: a Magvető Könyvkiadó, tartalom: könyvek, közelebbről recenziós példányok és prospektusok.

Tizennyolc éve vártunk e küldeményre, hisz folyóiratunk a kiadó megalakulása óta rendszeresen közöl bírálatokat a Magvető-könyvekről, eleddig azonban — minden erőfeszítésünk ellenére (talán egyetlen véletlent kivéve) — nem sikerült recenziós példányokhoz jutnunk. Bármilyen hihetetlen, még a Tiszatáj—Magvető sorozat köteteiből sem kaptunk ismertetési példányokat, holott az Akadémiai, a Szépirodalmi, egyszer-egyszer a Kossuth Kiadó mindig is gondoltak a nehézségek ellenére is gazdag könyvanyaggal dolgozó kritikai rovatunkra.

S most végre becsapódott a csomag, épp egy lelkes szerkesztőségi ülés kellős közepébe. Érthető, hogy örültünk és örülünk, s hogy várjuk a rendszeres ismétlődést. (Lapzárta után újabb — ezúttal 2700 grammos csomag érkezett. Köszönettel korrigálja: a Szerk.)

dr. Tamás Attila, a József Attila Tudományegyetem docense tartott. A műsorban Kovács János, a Szegedi Nemzeti Színház művésze és Farkas László, a vásárhelyi Petőfi Irodalmi Színpad tagja működött közre. Balástyán május 28-án Csoóri Sándor és Bárdos Pál részvételével rendeztek irodalmi estet, Derekegyházára és Magyarcsanádra (május 28—29-én) Földes Mihály látogatott. Május 29-én Makón Demény Ottó és Papp Lajos találkozott olvasóival, ugyanezen a napon Molnár Gábor Hódmezővásárhelyen vendégszerepelt. Csanyteleken május 29-én a helyi tsz-ek kívánságára mezőgazdasági író-olvasó találkozót rendeztek Náfrádi István tudományos kutató, a Keszthelyi Agrártudományi Főiskola tanára részvételével. Május 30-án Bakson Fenákel Judit és Simai Mihály találkozott a helyi ifjúsági klub tagjaival.

Gazdag műsorral várta érdeklődőit Békés megyében is az ünnepi könyvhét. Május 26-án Bede Anna, Molnár Géza és Mocsár Gábor Gyulára, Sarkadra volt hivatalos, Bede Anna másnap Békésen Veres Péterrel együtt vett részt író-olvasó találkozón. 28-án Cseres Tibor Gyomára, Dér Endre Békésszentandrásra utazott, 29-én Mezőberényben Cseres Tibor, Csoóri Sándor, Szabó György, Thurzó Gábor és Dér Endre mutatkozott be. Battonyára Csorba Győzőt, Csoóri Sándort és Szabó Györgyöt 30-án, Orosházára Csák Gyulát, Móricz Virágot, Tímár Mátét május 31-ére várták. Móricz Virág június 2-án Gyulára is ellátogatott.

T. J.

INNEN-ONNAN

PÉLDA ÉS BUZDÍTÁS

Bori Imre, az újvidéki egyetem magyar irodalomtörténet professzora megírta a jugoszláviai magyar irodalom történetét. Az ötvenéves irodalmi fejlődés dokumentumait és esztétikai méltatását tartalmazó mintegy tízives munka hamarosan megjelenik az újvidéki Fórum kiadónál. A mű jelentőségét növeli, hogy a külföldi magyar irodalomról mindeddig nem jelent meg összefoglaló tanulmány — Bori Imre könyve lesz az első ilyen kísérlet, és egyben példa és buzdítás arra, hogy a határon túli magyar irodalom irodalomtörténeti fölmérése elsősorban azokra vár, akik tevékeny részesei az ottani irodalmi életnek.

BEMUTATÓ KOLOZSVÁRON

Tamási Áron: *Énekes madár* című székely népi játékának kolozsvári bemutatójáról adott hírt az a kis színházi füzet, melyet nemrég kaptunk Romániából. A játékot *Márton* János rendezte, a díszleteket *Szervátiusz* Tibor tervezte (az ő metszetei díszítik a színházi füzetet is). A szereplők a kolozsvári Állami Magyar Színház legjobbjai voltak; Magdó szerepében a már világhíres filmszínésznő *Széles* Anna aratta újabb sikerét. A remek kis színházi füzetbe *Balogh* Edgár írt szép, emelkedett hangú beköszöntőt Tamási Áronról. Ebből idézünk: „Régi harcaink közös epizódjaira emlékezem, valahányszor Tamási Áron hangja, emléke szíven üt... Ez a humánum-hivatás, az egyszerű és dolgos székely embersége — akárcsak a román irodalom legjobbjainak népi vallomása — jelen volt nemcsak a színpad jelképeiben, hanem a közélet zajlásaiban is. Nemrég emlékeztünk meg az 1937-es Vásárhelyi Találkozóról, mely a fiatal romániai magyar értelmiség antifasiszta emberségének közfellépése, a román néppel való szolidaritás tüntetése volt a növekvő háborús vész időszakában. Nos, ne feledjük, hogy ennek a gyülekezetnek a hírnöke, szónoka, sziklára szállott hegyi madara éppen Tamási Áron volt.

Emlékét köszöntjük, amikor írói hagyatékát új világunk közkincsévé fogadjuk."

HUNGAROLÓGIAI INTÉZET

Újvidéken 1968. máj. 31-én megalakult a *Hungarológiai Intézet*, a jugoszláviai magyarság kultúrájának, szellemi életének tudományos intézete. Elnöke ideiglenesen *Szeli* István, az újvidéki egyetem magyar irodalomtörténeti professzora lett. Az intézet kutatási eredményeiről önálló kiadványt ad ki és tudományos könyvsorozatot indít. Szerkesztőségünk nevében sok sikert kívánunk az új intézménynek.

(I.)

JUBILÁLÓ ZENEBARÁTOK LISZT-HANGVERSENYE

Művészi pályájának jelentős állomásához érkezett a Szegedi Zenebarátok Kórusa: májusban ünnepelte megalakulásának tizedik évfordulóját. Kemény és igényes munka forrasztotta eggyé, nemes együttessé a kórust, jó híréhez és a várakozásnak megfelelően készült közönsége előtt számot adni fejlődéséről.

Liszt Szent Erzsébet legendája című oratóriumával május 19-én a Szegedi Nemzeti Színházban, két nappal később a budapesti Zeneakadémián lépett közönség elé, hogy a muzsika, s különösen a kórusirodalom kedvelőinek és a rádióhallgatók széles tömegének nyújtson művészi élményt. A kompozíció előadása ugyan nem támaszt túl nagy nehézségeket ének-

KRÓNIKA

VENDÉGEINK VOLTAK...

Szerkesztőségünket gyakran látogatják meg barátaink, munkatársaink, a társadalmi élet, az irodalom kiemelkedő reprezentánsai. A közelmúltban szerkesztőségünket felkeresték és munkatársainkkal elbeszélgettek:

— Ortutay Gyula akadémikus, a TIT országos elnöke;

— V. Gyementyev szovjet irodalomtörténész, esztéta, Majakovszkij-kutató, a moszkvai Gorkij Irodalmi Főiskola tanára, aki a nagy szovjet költőről előadást is tartott a Somogyi Könyvtárban;

— Lászlóffy Aladár költő, a Román Írószövetség Kolozsvári Területi Szervezetének titkára, és Kányádi Sándor erdélyi költő, akit a Tiszatáj 1967. decemberi száma is bemutatott;

— Tóth Elemér, a Szlovákiai Írószövetség magyar szekciójának titkára, és Monoszlóy Dezső prózaíró, a pozsonyi Irodalmi Szemle belső munkatársa;

— A. Karpov szovjet egyetemi docens, irodalomtörténész, aki folyóiratunk júniusi és júliusi számában a mai szovjet líráról értekezik;

— Benjámin László Kossuth-díjas költő.

---

technikailag, de hallatlanul kényes feladatokat ró az együttesre — szólistákra, kórusra, zenekarra egyaránt; érzelemvilágának minden gazdagságát, árnyalatát, színezetét érvényre kell juttatni. Az operaszerűség jegyeit éppúgy, mint a világi és az egyházi zene jellegzetességeit váltakozóan hordozó műben énektechnikával nemigen lehet brillirozni, viszont az érzelmek sokszínű tolmácsolása annál fontosabb kritériuma az *előadásnak*. Ha ez nem sikerül, a kompozíció szürkévé, fakóvá, sőt unalmassá válik. Ezzel az oratóriummal csak kirobbanó sikerre, vagy közönyre lehet számítani.

Liszt feltűnően hosszú ideig foglalkozott az Erzsébet-legendával. Kérésére egyik barátja, Roguette Ottó, neves német költő 1855-től több mint három éven keresztül dolgozott az oratórium szövegén. A számára nehéz és tőle eléggé idegen téma feldolgozásához Wittgenstein hercegné, a zeneköltő — talán legnagyobb — szerelme nyújtott segítséget. A legtöbb adalékot azonban maga Liszt adta annak a *tanulmánynak* nyomán, amit Danieli egri kanonok készített erre a célra. A szöveg végül is 1858-ban született, több módosítás, javítás után. E javítások érdekes módon mindig egybeestek Liszt egyéni — különben sokak előtt ismert — tragédiájának egy-egy mozzanatával. Így Wittgenstein hercegnével kötendő házasságának meghiúsulásával; fiának, majd Blandine leányának halálával. Liszt, fájdalma elől, az oratórium komponálásában keresett menedéket. Érzékeny lelke a harmóniák és dallamok világában talált vigasztalást. Az oratórium tíz évig készült. A budapesti bemutatón, 1865 augusztusában, maga Liszt vezényelt, és viharos tetszést aratott. Augusztus 21-én ismételni kellett. (1877 márciusában Liszt újra maga vezényelte Pesten.)

A Szegedi Zenebarátok Kórusa a száztíz évvel későbbi budapesti előadáson ugyancsak tomboló sikert ért el. Ez az elismerés igazolta azt az áldozatos munkát, amit Vaszy Viktor és a kezdettől fogva mellette dolgozó Erdős János, Várady Zoltán művészeti vezetők végeztek. A többi énekessel együtt, akik lelkes alapítói voltak — s jelenleg is aktív tagjai a több mint százfőnyi szegedi kórusnak. A jubileumi hangverseny emlékezetes sikerének *részese* *még* a Szegedi Bartók Béla Zenekar, valamint az énekes szólisták: Alpár Mária, Ivánka Irén, Gyimesi Kálmán, Gregor József.

K. T.

INNEN-ONNAN

KÉPZŐMŰVÉSZETI KÖRÖK KIÁLLÍTÁSA

Május *közepén* *nyílt* meg a makói József Attila Múzeumban a Csongrád megyei és Szegedi Képzőművészeti Körök kiállítása. Ezzel immár negyedszer került sor, hogy a helyi amatőr festők és szobrászok egyévi legjobb munkáit nyilvánosan, tárlat keretében a közönségnek bemutassák. Tapasztalhattuk, hogy megyénk városaiban és községeiben, ha eltérő intenzitással ugyan, de fellelhető az ábrázolóművészeti kultúra jelenléte. Dicséretes az az ügyszeretet, amely az egyes körvezetők közül az idős Vlasics Károly és Tóth Emma, valamint a tapasztalt Füstös Zoltán és Stéhlik Lajos generációkra nyúló művészet-nevelői tevékenységét jellemzi. A középkorú és fiatalabb körvezetők, mint Takács Győző, Tóth Sándor, Hézső Ferenc és Fodor József körtagjaiknak eredményes termésével bizonyították be művészet-pedagógiai rátermettségüket. A Megyetanács Művelődésügyi Osztálya és a Népművelési Tanácsadó néhány képzőművészeti kör jó munkáját pénzjutalomban részesítette. Az első díjat a makói, a másodikat a hódmezővásárhelyi, a harmadik díjat pedig a szőregi képzőművészeti körnek ítélték oda. Egyéni tárgyjutalmat a fiatal szegedi Lapis András szép fejszobraiért, az idős mindszenti Gyovai Pál népi ihletésű kőfaragványaiért, és a szintén fiatal csongrádi Arányi Sándor karakteresen festett arctanulmányaiért kapott. Amint végignéztük a Csongrád megyei és Szegedi Képzőművészeti Körök idei makói kiállításának gazdag anyagát, megszilárdult bennünk az a vélemény, hogy a helyi ábrázolóművészeti ismeretterjesztés nagyrészt az egyre fejlettebbé növekvő megyei amatőrmozgalom hatására biztatóan kiszélesült. Ennek kapcsán az emberek esztétikai és ízlésbeli igényessége emelkedő tendenciát mutat. Az irodalom- és a zenekedvelők tábora mellett ma már sokan szentelnek figyelmet a képeket, szobrokat és iparművészeti alkotásokat bemutató tárlatoknak, múzeumoknak.

SZ. Z.